

TELEGRAFUL ROMAN.

Телеграфът есе де дое опі не септембрі: Меркъріа ші Сьмьтн. Преприетаріа се аше дн Сьмьтн ла еседитара соісі; не асепрі ла Ч. Р. поше, ке кааі гата, прін есісісі франкате, адресате кьре еседитара.

№ 42.

Ан. 18.

Претікь пренсприетаріа претр Сьмьтн есто не ан. 7. е. н. к.; еар не о жьмьтате де ан. 3. е. н. 30. ер. Претр челемате претр аде Трансильвані ші претр проноуніате дн Монархіа не ан. 8. е. н. еар не о жьмьтате де ан. 4. е. н. Исчертате се плетесь кь 4. ер. претр кь аше мьтн.

Сьмьтн 30. Маіа 1853.

Денеше телеграфиче.

Віена 6 Іюні к. н. Дн Копклавца, че с а цінкь асгьлі наше де амьді дн партеа Капїтльнї мітрополїтань дн Оломьцїс, с а алесь капїтлареле пьмїтльнї Капїтльнї Фрїдерїхь Конте де Фїрстенбергь де Архіепїскопь аш Оломьцїснї.

Тріесть 5 Іюні. Інтерпнчїснї днпретескь Баронеле де Брхь се дьмьарь токмаі ашма не вапореле „Кьстоца“ кьре Константінополе.

Франкфурт 5 Іюні. Дьн „Постдайтунг“ дїмїсісна міпїстрьлі ваденець Марешаль аре де скопш деселгара дїсрїшеї бїсрїшеї католїче.

Ромьнльнї шї поесїа лї. (Брмаре.)

Каньд арь венї врїнш стьрїнш прїн цєра пьстерь, кьпоскьторїс де лїмьа ромьнльскь шї арь ведє не ромьнль атгьтє де рїдешьнтїкь лї поесїс. арь тревї сь крєдъ, кьпкь аш єсте ашлє дїптре чєї маї істєдї імпровїсаторї, шї кь кьптечеле шї кїзїтєреле лї чєле поньларї се аел тїгьрїге шї льдїге прїн патрї дн єсте шї мїї де есепларе, днкьтє єле поть ажьпє фьр чєа маї тїкь грезтате ла ашма шї чєлї маї стьракь дерєнє. Днсь рех с арь дншєла дн прївїнда дн зрїт. Ромьнль єсте імпровїсаторь; кьчї дн ажьтє фалтасїа лї чєа днлгьтє шї іпїта лї чєа сїмьцїторїс, кь тьтє кь не шїє скрїє шї чїгї. Дарь версьрїє лї чєле попоралї, кьптечеле лї чєле бьтрьпєдї сєй валаделе, не лнжь тьтє провокацінїє, че се фькьр кьре індїсіпїдї дн деосевїтє пьрїдї, пьл дн мїпнтькьлє де фьдъ днкь не се аел тїгьрїге, шї не лнжь пєпсарєа, кь карє се порть ачєєа кьре ачєсть неперїсісїтє котьорь а попорьлї пострь, ворь тревї сь маї трєкь днкь мьлї ашї, пьль кьндє сє ва аєла врїнш вьрватє зєлєсє шї націоналїстє днлєкьтратє, карє меркьндє ка Васїліє Алєсандрї дн Молдавїа, сїнгьрї прїн цєрь, сь не крєдє нїчї жєртє нїчї оспенєль шї сь ашєне поесїєле поньларї, де карє аветь о мьлїше дн мїзюкьш попорьлї пострь, шї днлєкє шнї вьрватє прїчєпьторїс сїре дндрєнтаре, маї тьрїсї сє лє поть пьне свєт тїнарїс.

Пє дрєнтє сє потє пьне дндрєварєа, кь чїнеї фачє лї атгьтє версьрї, парте де бькьрї, парте де днтрїєтаре; чїне їа комьсєс лї валаделе чєле фьршєсє, бїографїєлє, бравьрєлє кьтрьорь бьрвадї, че се фькьр пьспїтї днаштєа лї прїн спаштє аш вьлєдєчє, прїн вьлєтате аш кїарь шї прїн дндрєпїндєрї остьшєшї? Дьрї бьрвадї лїєрарї, трєкьш прїн тьтє шїпїєлє? Дєпарте сьпшєтєшї! Цєпїшї дн сїнєлє попорьлї, карїї пєкьм сь фїг шївїтє чєва де просодїа латїнъ, десьре метрьлє лї Вїрїліс, Ораціс аш Овідїс ш. а, дарь п аш шївїтє нїчє тькьрш а скрїє шї а чїгї вїє. Шї кь тьтє ачєстє поесїєлє лорь аш зпш чє ашма дьчє, пєчє сїмьдїрї атгьтє де доїсє, ідєї атгьтє де палте, шї нотїдє історїчє де о ашма марє днсєшїтєтє, дн кьтє чєлє чє лє кьпшє, лє копрїдє шї лє прєцєшє дьлє дєпїтатє, трєбє сь тьртьрїсєскь, кь асємєнє поесїє попоралї фьртєлє о аверє кьратє пьдїанєлє, карє мерїтє а фї ашєсє ла льмїнъ шї скьтїтє кь орї шї чє прєдє де рїгїсієлє, ка зпш сєпшїс де гїорь пєптрє націснєа ромьнъ.

Шї кь тьтє ачєстє кьм не бьтрьтєшї пої ромьнї ардєлєнї шї зьгьрєшї, вєдї дьпнє, чєї лїєрарї, шї кьм не ватємш жькш пьлє асгьлї де поесїа пострь пьдїанєлє, парте кь воїа, парте фьр де воїє. Кь воїа; кьндє дн локь де а прєцї продьктєлє, чє єсє ла льмїнъ дн ачєстє ратш аш шїпїєлорь, не лє вьгьтєшї дн сєпш; кьндє дн прївїнда поєдїлорь не єспрїмьтєшї вьлє брь, ка зпш карїї зїкь кь поесїа фачє ошєнї сєпїтєнталї, шї дї рьпєчє ла єптєсї-

асмь шї кь не арь фї нїчї де зпш фолосє, ка сь аветь мьлїсї поєдї. Чє ворь фї днцєлєкьндє ачєа прїн поєдї, єс дн парте мї не прїчєнш; дарь де кьма єї кьндєшї де трїтєлє шї пєкьлїтєлє прєвєрє латїнъ: „Multa licent stultis, pictoribus atque poetis,“ прїн поєдї ворь фї днцєлєкьндє ншмаї ошєнї лїсїцї де мїнє, дєморалїсацї, фьр де фїрїа лї Дьмнєзєш, атеїсїтї, м. а. ш. а. атгьчї сь мє ієртє, дєкь аш не мє поть коптєнї, а не єсклєна кь вїєтєлє гїрєнш дн повєстє: „О льнъ, льнъ, де льмїнъ пьлї батї вїлъ; дарь де кьлєдьрь, ншмаї дн дєшєртє а пєтрьєкьтє Дьмнєзєш тїпнлє кь тїпє Фьрї де воїє; кьндє днчєрькьндє шї пої а скрїє поесїє, о льнъ не о кьрарє грєшїтє, єпїшм ла льмїнъ кьтє кь о асєспрїтатє монстрьс, прїн карє не фачєтєш апьї де рьсє днаштєа лшєнї шї маї алесь фьрацілорь пострї де пєчє Карпацї.

Ромьнї дн Ардєалъ мї дн Бьнатє аш фьстє рєкьпоскьдї дє кьрє фьрацї лорь дн чєлє дошє прїчїнєтє адекь дн Молдавь-Ромьнїа де бьрвадї трєкьш прїн скьлє рєгьлатє, лїєрарї дн сїєтєтє, іар не дн єпїклопєдїє, карїї дєкь мї дндрєнтє ншїнш стїлєлє ромьнльскь, карє дн ачєстє патрїс ншїлє потє кьдїгї дн драматїкь ромьнъ, пєптрє кь ачєєа не сє пропїєна дн скьлє, чї дн чєа латїнъ, дєрманъ аш магїаръ, сє нотє ашїєа ла орї шї карє сєрвїсїє де єтатє. Днсь дн прївїнда поесїєї ромьнє єї аш рємьсє свєт сєпнєлє чєлє де гїацї дн термомєтрь. Прїчїна ла ачєстє зпш о скрїєсьрє ла вїлшъ, ла пєсєїєнєа локьлї; ашї єрїшї ла о деосевїтє ієстьдїє, чє о арь ашє локьїторїс ачєлорь цєрє, шї карє ла аї пострї арь лїсї. Ної дн парте не не днвоїмш нїчї кь зпш, нїчї кь алта дн ачєстє дошє пьрєрї. Не кь чєа дн тєїг; пєптрє кь аш ашєтє окасїєнє а пє прїшїєла прїн ачєлє цєрє шї а пє копїєчє, кьмкь днтрє кїпїєлє ачєлорь цєрє шї днтрє а пострє єстє фьртє мїкь осєсіє, іар дн чєєа чє прївєчє ла пєсєїєнєа локьлї, не а пострь дн парте чєа маї марє о ашїлєш мьлєш маї романтїкь, прїн зрмаре маї єваторїорїс пєптрє інспїрацієнїє поєтїчє. Не кь а дова; пєптрє кь де сє шї парє ла дншєа вєдєрє молдавь-ромьнльнї маї дєшєптє, маї істєдї шї брєкш мьлє вїс де кьтє чєлє дн патрїа пєстрь, ачєєа не провїє дн врїнш талєнтє маї деосевїтє, чї дн коьмьлєтєлє чєлє аш ачєа де мїчї кь деосевїтєлє пласє де воїєрї, воїєршї, єпїстакї шї логьфєцї, лькьр чє сє вєдє шї ла пої дн попорьдїєнєа мїлітарє де грїацї, карє аш а копєрєа маї дєсє кь деосевїтє дерєгьторї мїлітарї шї дн ачєєа копєрєсацієнє а шї кьдїгї о бьрвьдїє нєдїспїлїтатє, зпш кьрацїс де а кьвєта дрєнтє дн фьаца ошьлш шї о дєстєрїтатє днтрє євєршїрєа лєкьрш чє лї дн не шлє. (Ва дьрм)

Днлгта Пьртє дн Константінополе. (Брмаре.)

Днсь єжнш зпш амьсєадорї, карїї не сьєрє прєсєндїа ачєєторь ошєнї, кьндє нєгоцїалъ кь мїнїстрї. Шї маї наїнтє ськьт Рєшїд шї Алї Паша шї сьз Фьад Ефєндї лї сє дємьтрьїє ла ачєстї ошєнї сїпюларєа, кьчї ачєшї мїнїстрї шїєаш бїє фьрпюєшє, шї де ачєєа нєгоцїацієнїє сє фьчєаш дн ачєстє лїмь. Азарь де ачєстї сєрвїторї сє маї аел не ла зпш о мьлїдїє де фїгьрє інтєрєсацї, карє аш кьлєторїс де дєпарте дн фьндєлє Анатолїє — кь кьтє вр'о ієтанцї, дарь нїмєнє не дндрєбъ дьлє чєрєрє лорь, днсь єї кь зпш стьїсїєнш адеврєтєшї моамєданъ, ашєпгь кь сєптємьлєлє о зї ка дндр'алта, шї дєкь дьлє атгьа ашєнтарє кьпьтє дндрєрє ла Паша, ачєстє лш асєкьлє, шї апьї лш пьлєгїє кь зїчєрєа: Бакалєзм, вомш вєдєа; ашїа ворьєчє єлш шї кьтєрє о сьтє алцї, шї апьї сєрє шї зїгь де тьдї. Ачї не сє аел нїчї рє-

де Саудс, ши дикъ ши маї пълтї престе Босфоръ ши Dardanele. Къ възл сѣмъ дїн касе компитаторіе с'а амьпатъ decisіunea крисеї пълъ акъм, ши де ачеза аѣ зрматъ ачї прегьтірі ши маршврі де тръне, ачї репосѣ де арме ши старе пе локъ, фъръ се фїе потвѣ чїева квошѣ, де че? Гречїї дїн Константинополе ши дїн чезалатъ Търчїѣ сжлтъ заре дикредїнциї, къ пз маї есте департе тїмвклъ, знде семїлзпа ла С. Софіа ва фаче локъ крзчеї; ачї къ възл сѣмъ о профецїѣ векїѣ бїне кзпоскзтъ а монахвлїї Агатапелъ жокъ о ролъ, кчїи Рзшїї пз воръ ка сь трѣкъ пзмаї ашїа фанатїсмвлъ челъ дпелъкьратъ алъ Гречїлоръ.

Даръ е ши времеа одатъ, ка сь дпчезезе о стьлїпїре варваръ, каре къ пълъ сьлватїкъ домпнезе престе 10—12 мїліоне де крещїні, ши пре каре о сьсцїне пзмаї зелоїтїна чеза полїтїкъ а по-терїлоръ европене. Дѣкъ Николаѣ ва дптрепїнде ши ва дьче ла депїлїре опкълъ челъ маре, атвчї елъ дшїї ва агонїсї дп исторїѣ о фантъ маре, каре і ва фаче пштеле пемзрїторїѣ. — Дпчезареа прегьтірїлоръ де ресевелъ дп Полонїа п'а дїнстѣ пьлтъ; мїшкърїле де тръне аѣ дпчезтѣ де пьлтъ іаршїї. Се крече къ Пїнчїпеле Па-скїевїчї ва терце кьтѣ де кьрпндѣ ла армата дела мїазьзї.

Знѣ алтѣ кореспондїнте дшїї пшве ши деслѣгъ дпчезареа: че воеше сь довьндѣскъ Рзсїа пїн протекторатълъ чертѣ аспра крещїлоръ де ресевеле гр. ресьрїтѣнъ дїн Търчїа?

Дпсператълъ Николаѣ пз воеше пїн ачѣста сь капете о сьспремѣцїї престе бїсерїка ортодокъ дїн Търчїа, кьм аре възлоръ Па-па аспра бїсерїчеї ром. католиче. Ла ашїа чеза vezııne, къ пз с'арѣ дшвої нїчї сїнгьрї Патрїаршїї. Чї Рзсїа вреа пзмаї, ка Сьлта-пвлъ сь дпчрѣскъ де поѣ дренгьрїле ши пезартрареа, че о аѣ фостѣ кьпътатъ бїсерїка дела Сьлтапвлъ Махomed II., ши дела алдїї, ши сь гарантїсезе сьсцїпїереа ши пьзїреа ачесторъ дренгьрї пїн трактатъ дпкеїатъ къ Рзсїа, каре, кьндѣ с'арѣ кьлка ачелъ трактатъ, сь аїзъ дренгъ де а апъра дпчрѣїтатеа лїї. Кьткъ ашїа чеза воїескъ ши дорескъ ши Гречїї, пз дпкпне нїчї о дпдоїа.лъ.

Търчїа.

Пїнчїпеле Менчїкоф а лзатѣ мїосѣ къ плекареа сеа дїн Константинополе пз пзмаї стѣглъ, чї ши пажзреа дпспертѣскъ дене отелъвлъ рзсескъ, каре а фькзтѣ о адьпкъ аїгсаре дп Стамвлъ, ши а тьїатѣ кошерчївлъ дпн'одатъ. Дпчр'ачезеа консьлгьрїле мїнїстрїлоръ тьрчедї къ амбасадорїї потерїлоръ стьрїне, ши але ачесторъ дпчре єїне цїнъ дпчр'зпа, ши порта се паре а фї прегьтїтъ пентрѣ о декїардїїне де ресевелъ, се ворвеще къ арѣ фї депзміцїї треї коменданцїї пентрѣ Ршмелїа ши Сервїа, ши треї пентрѣ чезалате провинчїе сьвт сьспрета командъ азїї Mexmed Ali, маї департе се сплне къ 40,000 фечїорї вїнѣ пе корабїе дїн Еїпїтѣ ла Сїрїа, ши трънеле дїн Асїа ворѣ пшїи кьтре гранїца рзсескъ. Дп Търчїа европѣнъ се зїче а фї окьпатъ стьлїпїреа тьрчѣскъ къ редїкареа ши ашезареа зпѣї армате де 100,000 пентрѣ деосевїте тръне. Треїзечї дїн чѣї маї богадї Пашї ши Бѣї с'аѣ дпкїатѣ де воїе възл сь редїче волнтарї пе спешеле лорѣ. Дп модьвлъ ачестѣ дїн зрмтъ се паре къ се ворѣ кь-щїга къ ськзргїтате 60,000 де остамї. Злеманїї къ капьлъ лорѣ дп фьрпте с'аѣ арьтатѣ Сьлтапвлъ, ка сь'ї декїаре, къ єї вреѣ сь деа ла челъ дїн теїѣ семпалъ 80,000 де воїнчїї тїнерї. Дїн Арабїа ши Персїа вїнѣ депзтациїнї къ адресе де асемеене фелїѣ. Дьлп щїрї секьре сь се фїе декїаратъ ши Шахвлъ Персїеї, каре есте пїн пзрта-реа пїнчїпелїї Долгоркї таре възьтатѣ, кьткъ ва да ажзторїѣ спре ресевелъ сьлптѣ.

Сьвтѣ астфелїѣ де релациїнї пз пѣте фї фъръ інтересѣ ашезареа стьтзлїї презенте алъ потерїлоръ тьрчедїї де вьтаїе Дьлп „Інпардїалеле дїн Спїрна“ армата актївъ арѣ консѣ дїн 160,000 фечїорї къ 2000 тьзврї де вьтаїѣ, ресерва дїн 150,000, Контїнентеле дїн Еїпїтѣ ши алте провинчїе варепѣ дїн 110,000, ашїа кьтѣ армата тьрчѣскъ къ челе 60,000 тръне перегьзате се сьв пь'ла 480,000. Флота консѣ дїн 16 корабїе де лїнїе, 14 фрегате, 12 корвете, ши 20 Брїгьрї. Марїна пѣ вьпѣрѣ консѣ дїн 18 вьпѣре къ пзтере де 3700 каї, ла каре се адпштеръ ши 16 вьпѣре негодїторѣщї, каре дпкъ се потъ арта.

Елїта негодїторїлоръ гречедїї пьрвѣсше къ авереа лорѣ Константинополеа, прекьтм се зїче ла дорїнда амбасадорелїї, ка сь се

десварте ла Odessa. Се ворвеще къ попоркълъ адекъ гречїї арѣ а-менїнда къ кьдїте. крѣзлндѣ къ стьлїпїреа ва дьче гарнїсонвлъ дїн Константинополе дп кьтпвлъ вьтлїелї, ши ашїа тотѣ че ва ретънеа дп дьрзпѣтѣ ва фї фьръ ськзтїпѣтѣ ши градїѣ дп пьпа гречїлорѣ (?) дпсѣ е сперапцъ къ гарнїсонвлъ се ва маї дпчгьрї пїн о флотъ стьрїшъ.

Дпсѣ пьлъ кьндѣ зїспралїї енглезедїї ши фьрпозедїї ашѣп-тѣ дпчрареа зпѣї флоте англо-францызедїї дп Дарданеле фьръ дп-кьспїраре, ши пьлъ кьндѣ дпсепїтїорїа тьчере а мїнїстрїлорѣ брї-танїчї ла дпчрѣзгьрї аспра ачестеї касе пз се пѣте прївї фьръ о-пресїсне де пентѣ, адьче „Зїспралеле Деба“ дїн 1 Іанїї к. п. знѣ артїквлъ, дп каре елъ дїн дателе фанте траде зрмареа, кьткъ дьлп кьспїрїдереа лькьрлїї дїн партеа Рзсїеї, пз арѣ потѣ фї нїчї декьтм знѣ касѣ де ресевелъ, ачестѣ зрмаре се разїмъ пе зрмьтїорїеле дїзрѣгьрї:

Мїсїїнеа пїнчїпелїї Менчїкоф ла Константинополе ши тендїца єї а фостѣ дпчрѣгьтїшїтъ потерїлоръ марї окьдїденталї але Европїеї дпкъ дп декьзрелъ лзвелї лїї Феврварїѣ. Дп 28 Феврварїѣ к. п. а ажзвѣ пїнчїпеле Менчїкоф дп Константинополе. Дп 10 Марцїѣ а авьтѣ дпчгїа аздїенцїї ла Сьлтапвлъ. Ла 16 Марцїѣ а предатъ мїнїстрїлорїї дїн фьръ дпчгїа потъ а сеа, че се прїведше де пьлтълъ кардїнале алъ тьзтрорѣ негодїациїнелорѣ. Кьспїнсєлъ адевератъ алъ ачестеї артїї се дпчорче пе льлгъ зрмьтїорїеле пшкїте:

Дп 10 Феврварїа а прїмїтѣ Царьлъ де ла Сьлтапвлъ о скрїсѣре къ дпчрѣгьтїше, кьткъ дпчрѣзареа С. торпїлнтѣ арѣ фї деслєгатъ къ дпдестзїреа тьзтрорѣ пьрїлорѣ. Ачелїї дїкарїзївїї зрмтъ знѣ хатїшерїѣ ши знѣ ферманѣ, каре пїн дєтермїнацїїнеле селе а а-лїнатѣ маї къ тотълъ грїчеа Кьрїї дїн С. Петеревьзгьрї дп прївїнда гречїлорѣ ортодокшї, ши а прївїлецїїлорѣ бїсерїчеї патрїархалїї дїн Іерсєалїмѣ. Гьвернвлъ рзсескъ дшїї пьстръ ресервацїїнеа ла елѣ къ черереа, ка паша дїн Іерсєалїмѣ сь се дпкьзпїцїїнєзе деспрѣ ачѣста. Ла ресервацїїнеа рзсескъ зрмтъ дїн партеа тьрчѣскъ чеза маї протгъ апромісїїне. Дпчр'ачезеа се пьръ кабинетълїї рзсескъ къ порта арѣ фї регьзтѣ чеза, че еа а фостѣ копчєсї крещїлорѣ апзсепї. Дпчрѣзрїле деспрѣ ачѣста аѣ ретасѣ фьръ пьлгьтїре. Дп Іерсєалїмѣ зїчѣсї дренгьторїеле а пз щї нїмїкъ де хатїшерїѣ ши де ферманѣ, ла каре се провока гьвернвлъ рзсескъ дп пштеле бїсе-рїчеї ресьрїтене. Царьлъ ка крещїнѣ ресьрїтѣнѣ ши ка канѣ дп-коронатъ се аелъ пїн ачѣста дп конвїнчереа сеа ка ши дп дрен-тзлѣ сеѣ възьтатѣ. Елъ даръ черъ ка сь се факъ пашї кьвїнцїомї, ши дпбїе пе портъ къ ажзторїї ка сь потъ дпвїцїе грєстьлїе, че ле арѣ дптїшїна. Шї ка сь дпчтеїезе релациїнеле чере елъ знѣ трактатъ серьторескъ, каре сь дпкїдъ зшїа дп вїгторїѣ волнчїеї дренгьторїелорѣ тьрчедїї. Черерїле пз сьлптѣ де патьръ полїтїкъ, ши пз арѣ адьче алторѣ копфесїїнї нїчї о скьдере, чї арѣ пьстра пзмаї векїле акзїцїїнї але бїсерїчеї гречедїї.

Черерїле бїсерїчедїї сьлптѣ дела портъ апламїдате, дпсѣ еа ревеѣс а фаче конвенцїїне де статѣ аспра лорѣ. Ачѣста дпсѣ е-сте пшкьтлѣ, пе льлгъ каре пьзрєеа се дпчрѣтескъ негодїациїнеле дпчепдндѣ дела дгьїа потъ пьлъ ла злїтїматълъ лїї Менчїкоф.

Дьлп репрезентареа ачѣста алїї „Деба“ пз с'арѣ фї ескатѣ пе-дпделєчереа атьта пентрѣ копчєсїїнї, чї пзмаї пентрѣ форма дп-темеїереї лорѣ, ши ачї де възл сѣмъ пз арѣ фї темейї де дренгъ по-пзрале спре ресевелъ, ши нїчї знѣ претекстѣ дпдєдератъ.

„Осерваторелїї тїрїстїнѣ“ се скрїе дїн Damaskъ къ датѣ дїн 9 Маїѣ к. п. кьткъ Емїрѣ-Саад-дїн, каре ла черереа Конс-лєлїї енглезескѣ есте скосѣ дїн поетѣ ши рьдзїтѣ ла Константино-поле, ка ачї сь се десвїнзе аспра еспресїїнелорѣ възьтїторїе, че ле а арпкатѣ аспра реїцїеї Англїеї, арѣ фї фьцїтѣ дп консьл-тзлѣ французескѣ, ши къ ачєста л'арѣ фї лзатѣ сьвт протекцїїнеа сеа, къ ачезеа декїарациїне къ елъ пз ва льса сь мѣргъ Емїрвлъ ла Константинополе, чї ва чєре ка вїпа, сѣѣ пєвїна лзї сь се чер-чєтезе аколо дп Damaskъ. Портареа консьлелїї французескѣ фьцъ къ колеїї сєї а фькзтѣ знѣ згомѣтѣ маре, ши се прїведше ка о пе-акьзлтаре а иорзпчелорѣ дпалтїї порцї.

Кьрєлъ ванїлорѣ ла Вїена дп 5. Іанїѣ. Калєнд. ноѣ.

Азрълъ	-	-	-	-	-	-	113 ⁷ / ₈
Арпїнтълъ	-	-	-	-	-	-	108 ⁷ / ₈

TELEGRAFUL ROMAN.

Pag. | 118

Telegraful este de doi ori pe săptămână: Mercuri și Sâmbătă.
— Prenumerarea se face în Sibiu la expeditorii foiei; pe afară la C. R. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate către expeditorii.

N^{ro} 42. ANUL I.

Sibiu 30. Mai 1853.

Pretul prenumerării pentru Sibiu este pe an 7. fl. m. c.; iar pe o jumătate de an 3. fl. 30. cr. — Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pe un an 8. fl. iar pe o jumătate de an 4. fl. — Inseratele se plătesc cu 4. cr. șirul cu slove mici.

Depeșe telegrafice.

V i e n a 6 Iunie c. n. În Conclava, ce s'a ținut astăzi înainte de ameză din partea Capitulu mitropolitan în Olomuțiu, s'a ales capitularele numitului Capitulu Frideruh Conte de Fiurstenberg de Arhiepiscop al Olomuțului.

T r i e s t 5 Iunie. Internunciulu împărătescu Barone de Bruk se imbarcă tocmai acuma pe vaporele „Custoța“ către Constantinople.

F r a n c f u r t 5 Iunie. După „Postțaitung“ dimisiunea ministrulu badenezu Mareșal are de scopu deslegarea diferinței biserice catolice.

Romănul și poesia lui.

(Urmare.)

Când ar veni vr'un străin prin țera noastră, cunoscători de limba romănescă și ar vedea pe romănu atât de îndemănatu la poesia, ar trebui să credă, cumcă elu este unul dintre cei mai isteți improvisatori, și că cântecele și ciuiturile lui cele populare se află tipărite și lățite prin patriă în sute și mi de esemplare, încât ele pot ajunge fără cea mai mică greutate la ușa și celui mai săracu țerenu. Însă reu s'au înșela în privința din urmă. Romănul este improvisor; căci îl ajută fantasia lui cea înaltă și inima lui cea simțitoră, cu tôte că nu știe scrie și citi. Dar' versurile lui cele populare, cântecele lui cele bătrănești seu baladele, pe lângă tôte provocațiunile, ce se făcură către inteligența din deosebite părți, până în minutulu de față încă nu se află tipărite, și pe lângă nepăsarea, cu care se pörtă aceea către acéstă neprețuită comoră a poporulu nostru, voru trebui să mai trecă încă mulți ani, până cându se va afla vr'un bărbatu zelosu și naționalistu înflăcăratu, care mergându ca V a s i l i u A l e s a n d r i din Moldavia, singuru prin țeră, să nu cruțe nici jertfe nici ostenelă și să adune poesiele populare, de care avem o mulțime în mizloculu poporulu nostru, și dându unu bărbatu pricepători spre îndreptare, mai târziu să le pótă pune sub tipri.

Pe dreptu se pôte pune întrebarea, că cine'i face lui atât versuri, parte de bucură, parte de întristare; cine 'ia compus lui baladele cele frumoșe, biografiile, bravurile cutăroru bărbăți, ce se făcură renumiți înaintea lui prin spaimă au blăndețe, prin bunetate au ciară și prin întreprinderi ostășești? Dóră bărbăți literați, trecuți prin tôte științele? Departe sântem! Geni din sinulu poporulu, cari necum să fiă știutu ceva de prosodia latină, despre metrul lui

Virgiliu, Orațiū aū Ovidiu ș. a. dar n'au știutū nice măcarū a scrie și a citi bine. Și cu tóte aceste poesiele lorū aū unū ce așia dulce, pește simțirī atātū de doióse, ideī atātū de 'nalte, și notițe istorice de o așia mare însemnătate, în cātū celū ce le cunóște, le coprinde și le prețuește după demnitate, trebue să mărturisescă, că asemenea poesie poporalī forméză o avere curatū națiunale, care merită a fi adusă la lumină și scutită cu orī și ce prețū de perițiune, ca unū semnū de gloriă pentru națiunea română.

Și cu tóte aceste cum ne băturămū noī romāniī ardelenī și ungurenī, vezi dómne, cei literați, -și cum ne batemū jocū până astăzi de poesia nostră națiunale, parte cu voia, parte fără de voiă. Cu voia; cândū în locū de a prețui productele, ce esū la lumină în acestū ramū alū științelorū, nu le băgāmū în sémă; cândū în privința poeziilorū ne exprimāmū bună óră, ca unii carii zicū că poesia face ómenī sentimentali, și îi răpește la entusiasmū și că nu arū fi nici de unū folosū, ca să avemū mulți poeți. Ce vorū fi înțelegândū aceia prin poeți, eū din parte'mī nu pricepū; dar de cumva ei conduși de tritulū și necălitură proverbū latinū „Multa licent stultis, pictoribus atque poetis,“ prin poeți vorū fi înțelegândū numai ómenī lipsiți de minte, demoralisați, fărăde frica lui Dumnezeu, ateisti, m. a. ș. a. atunci să me ierte, decă aci nu me potū conteni, a nu esclama cu bietulū țiganū din poveste: „O lună, lună, de lumină nuț'i bagū vină; dar de căldură, numai în deșertū a petrecutū Dumnezeu timpulū cu tine!“ Fără de voiă; cândū încercândune și noī a scrie, o luāmū pe o cărare greșită, eșimū la lumină câte cu o absurditate monstrósă, prin care ne facemū apoi de răsū înaintea lumei și mai alesū fraților nostri de peste Carpați.

Romāniī din Ardealū și din Bănatū aū fostū recunoscuți de către frații lorū din cele doue principate adecă din Moldova-Romānia de bărbați trecuți prin scóle regulate, literați din sistemă, iar nu din enciclopedie, carii decă'și îndrepta puținū stilulū românescū, care în acéstă patriă nu'silū poté căștiga din gramatică română, pentru că aceea nu se propunea în scóle, ci din cea latină, germană aū magiară, se poté aplica la orī și care servițiū de statū. Însă în privința poesiei romāne ei aū remasū subt semnulū celū de giață din termometru. Pricina la acésta unii o scriseră la climă, la pusețiunea locului; alții éráși la o deosebită istățime, ce o arū avé locuitoriī acelorū țere, și care la a'ī nostrii arū lipsi. Noī din partene nu ne învoimū nici cu una, nici cu alta din aceste doue păreri. Nu cu cea din teiă; pentru că amū avutū ocașiune a ne primbla prin acele țere și a ne convinge, cumcă între climatele acelorū țere și între a nostră este fórte mică osebire, iar în ceea ce privește la pusețiunea locului, pe a nóstră în partea cea mai mare o aflāmū multū mai romantică, prin urmare mai favoritoriă pentru inspirațiunile poetice. Nu cu a doua; pentru că de se și pare șa înteia vedere moldavo-romānulū mai deșteptū, mai istețū și órecum mai viū de cātū celū din patria nóstră, aceea nu provine din vr'unū talentū mai deosebitū, ci din coămbletulū ce'lū aū aceia de micī cu deosebitele plase de boierī, boierași, epistați și logofeți, lucru ce se vede și la noī în poporățiunea militare de graniță, care avu a conversa mai desū cu deosebiți deregători militari și din aceea conversațiune a'și căștiga o bărbăția neînspăimântată, unū curagiū de a căuta dreptū în fața omului și o desteritate întru sevârșirea lucrului ce ilū daī pe mână. (Va urma)

Înalta Pórtă în Constantinopole.

(Urmare.)

Însă sântu uniî ambasadóri, cariî nu suferé presentia acestorú ómeni, cândú negoțiază cu ministrii. Și mai nainte subț Reșid și Ali Pașa și sub Fuad Efendi li se țermurise la acesti ómeni spionarea, căci acești ministrii știeau bine frânțozește, și de aceea negoțiațiunile se făceau în această limbă. Afară de acesti servitorî se mai află pe la uși o mulțime de figure interesanți, care au călătoritú de departe din fundulú Anatoliei — cu câte vr'ó instanțá, dară nimene nu întrébă după cererea lorú, însă ei cu unú stoițismú adevăratú moamedanú, așteptă cu septemănele o zi ca într'alta, și decă după atăta așteptare capătá întrarea la Pașa, acesta 'lú ascultă, și apoi 'lú mângăie cu zicerea: Bacalomu, vomú vedea; așa vorbește elú și către o sută alțiî, și apoi séra 'și uită de toți. Aci nu se află nici registratură nici acte. Hărțile cele mai de lipsă le bagă în máneca vestmântulú séu într'o față de perină, orî le înșiră pe ață și le acață la părete, și după ce se sfărșește lucrulú cu ele, le bagă în saci. Acum decă are ministrulú lipsă de vr'ó hărțiá, trebuie să rescoliască prin toți saciî, unú Efendi îngenuncie, golește unú sacú după altulú, și totú caută, până ce află nemica. Nu vezi în cañtelariile turcești nici planú nici rândú nici sistemă. Pórta, care este dregătoria centrale a împerăției, se cuprinde s. e. în momentulú acesta cu o trébă locale fórte bagatelă, și în momentulú următoríu iea la desbatere cauza sfântulú mormântú. Sute de mánî sântu aci cuprinse cu scrisulú de diminéța până séra, dară ce scrisu? ședule de bănatú, și de trecere prin Dardanele și prin Bosforú.

În trebî momentóse se adună toți ministriî într'unú consiliú (megilis), de unde nu póte lipsi Iman (Popa celú mare turcescú) carele are de a privegia, ca să nu se facă nemica în contra Coranulú. Pentru aceea Imanulú e de față la sfătuirile în tréba marinei, armatei, negoțului. Cândú se adună consiliulú, atunci Pórta e încuiată; vinerea, care e la turci serbătóre poruncită, iarăși se încide Pórta, dumineca încă o serbéză dimpreună cu creștiniî dară nu din simpatia ci din lene. Apoi mai vine o mulțime de alte serbători, la care amploiațiî turcești știu afla pretestú, așa s. e. cândú se slobóde o corabiă nouă în mare, cândú se lasă acasă niscariî soldați, cariî 'și au făcutú aniî de slujbă, cândú se ardú niscariî bangnote vecie, Turciî incidú cañtelariile, și prin această fórte multú se opăcește cursulú trebilorú oficióse. De nu este serbătóre, atunci înalta Pórtă de abia e descisă dela 11 óre înainte de amézi până la 5 óre după prânzú, dară și din aceste óre o parte mare se celtuește cu spălatulú și încinatulú. Ciubuculú nu lipsește nici cândú, toți fumă, începândú dela marele vezirú până la portariî, și cum arú poté să se facă vr'ó hotărâre în consiliú fără de ciubucu? Iea Turculú tutunulú, și împerăția se preface în cenușe și ruine.

O visită la vezirulú séu la ministrulú trebilorú din afară, decurge cam în cipulú următoríu: Mai înainte de tóte trebuie omulú să se înarmeze cu o dosă de pațiințá și de abnegare. După ce s'au pogorátú elú preste malulú dela Pera fără de a luneca, și după ce a trecutú pre podulú, care duce preste corpulú celú de aurú, fără de a'și frânge piciorulú pintre scândurile cele putrede, și după ce s'a suitú bufăindú pre lângă S. Sofia, apoi ajunge în odaia de așteptare a D. Ministru. Acolo află amploiați de ambasadă, dragomanî, cariî așteptă de mai multe óre, și'și petrecú timpulú cu discursurî și cu țigarete. Într'aceea vine și câte unú Turcú și se încină între franci cu o ostentațiune câtú se póte de mare. Acesta odaie este însă numai pentru

óspeții cei mai aleși. În sfârșit îți zice: Buiurum efendim, poftim domnul meu. Covorul cel rupt și fără de față se ridică, și acum întri într'o odaie foarte simplă. Nică un covor, nică un părete spoit, nică o oglindă, nică un cip, nică o mobilă, ba nică acte; la ferestri se află dela un ungiu până la altul un divan lung, într'al cărui capăt șede încolăcit Escelenția Sea D. Ministru. Lângă acest divan se află o sofă franceză, pe care ieă locu óspeții; lângă Esce. Sea se află un călimar de argint, aceste sânt tóte mobilele odaiei; masă nu este, căci orientali scriu pe genuncie. Acésta e scena, unde principele Mencicof, Lordul Redclife și D. Delacour jócă partia cea mare de șah, de a cărei sfârșit Europa tremură. Îndată după salutările cele din teie, aducă ciubuc și cafea, și se ieă în nume de reu, decă ar întreba cineva după aflarea Dlu Ministru, fără de a înghiți mai nainte câteva fumuri.

Monarhia Austriacă Transilvania.

S i b i i u 30 Mai. Astăzi la 6½ ore dimineața plecă de aici spre Timișoara și al doile batalion al regimentului Barone de Bianci, și cu tóte că timpul e ploios, dar resunetul muzicii a bandei regimentului Hartman, din care sosi aici batalionul din tăiu cu stabul lui iarăși în plóe dela Timișoara, și care va rămănea cam de odată aici în garnison, a tras o mulțime de privitori, ca să'î poftescă călătoria fericită.

Ungaria. Judecătoria militară statară din Muncaciú, a judecat pe un lotru făimos, pentru că a aflat la el un pistol umplut cu glonț, la mórte prin plumb, și acésta sentință s'a și executat la el în 27 Mai c. n. —

Târgul Pești nu vrea să arete o viață mai mișcătoare, lipsesc încă neguțitorii din părțile dela amézi și resărit ale țerei, nică cei din Cașovia și Eperieși nu au sosit. —

Din Torontal sânt știrile încă triste, căci apa Tisei crește într'una și bieții țereni au multă nevoie a ține dălmile în stat bun ca să nu le strice apa, la unele locuri se pare pericolul stricării acestora foarte mare.

D a l m a ț i a . Despre cutremurul de pământ din Ragusa se înștiințază: În 24 Mai c. n. s'era la 7 ore 50 minute s'a simțit un cutremur undos ușor, și pentru aceea numai puțin ómen l'a băgat în sémă, cerul a fost cu totul senin, și nu a bătut nică cel mai mic vânt. Marea a fost mai naltă decă ce este obicinuit pe vremea acésta și barometrul a stat la 28" 3" temperatura avea 16 "R.

La 9 ore 10 minute porni o mișcare puternică, care ținu 4-5 secunde. Marea începu a se mișca tare, și pești săria pe uscat. Mai toți locuitorii înspăimântați au părăsit cetatea, și au petrecut noaptea în suburbiul Pile. Unele ziduri se crepară, dela turnul S. Francesco a căzut o bucată de zid, altă pagubă nu s'a făcut.

În 25 de dimineața la 6⁷/₄ ore se mai simți încă o mișcare ușoară, cerul era nouros și barometrul arăta 28" temperatura remasă nescimbată. S'era mai urmă o cutremurare puternică ce ținu 2 minute, ce iarăși făcu pe mulți să petrecă noaptea în suburbie.

Întâmplări de zile.

Solul rusesc despre care am pomenit că merge la Londra este tinerul Neselrode feciorul cancelariului de stat, care a fost dat principelui Mencicof la misiunea sa către Constantinopole. Contele Neselrode a părăsit totodată cu principele Mencicof Constantinopolea, a ajuns în 3 Iunie c. n. în Viena, și după puțină petrecere acolo și a continuat drumul către London.

Vice-colonelul ce. r. Stratimirovič cunoscut din revoluțiunea trecută a căpătat dela imperatul rusesc crucea de comendatore a ordinului S. Vladinir, el are și crucea S. Anei a II. clasă.

Niște beciari au omorât pe un ținut anume Basta Gergi din Ciștelec. Géndarmi nu numai că au năvălit după ei să'i prindă, ci totodată au făcut și colectă pentru serimana văduvă, și ia dat 15 fl. m. c. Frumósă faptă!

Ce. r. ambasadore din Elveția Contele Carniți, care a ajuns în Viena în 22 Mai, a avut vineri și sâmbătă conferință cu ministrul din afară.

Cu trenul de sâmbătă dimineața a plecat din Viena D. ministru al culturii și învățământului Contele Tunu însoțit de D. Cons. ministeriale Meștar, și de Secretariul presidiale D. Altman la Olomuțiu ca să fie față ca comisariu la alegerea arhiepiscopului, care s'a ținut în 6 Iunie c. n.

După știrile din Iași din 28 Mai c. n. muscalii încă nu au intrat acolo, și după știrile mai nouă e speranță că nici nu vor intra.

Internunciul imperătesc D. Barone Brucă merge la Constantinopole pe vaporele „Custoța,” care va rămânea acolo, căci până acuma reprezenta pe flota austriacă în Bosfor numai o corabiă mică.

Ambasadorele Prusiei în Roma se gâtesc de o absentare mai îndelungată din cauza noului breve ce a eșit în privința căsătoriilor mestecate.

Tot din această cauză se pregătesc și solul Olandiei a se îndepărta dela postul său.

După știri secure din câmpul bătăliei din Birmania au căpătat englezii dela vrăjmașii lor de acolo o lovitură însemnată.

Din toate părțile vin știri despre buna stare a bucatelor și a pómelor; însă nu lipsesc nici știrile, că în multe părți au bătut pétra și au stricat atât bucatelor cât și pómelor.

În 29 Mai c. n. a plecat o deputațiune din Peșta către Monța, ca să prezenteze mareșalului Radeți diploma de cetățenă onorariu ală acestei cetăți.

Din Belgradă să scrie „Curierul de graniță” cumcă de vreocâteva zile ajunge acolo în toate zilele câte un tatar din Constantinopole.

Regele Belgiului a primit în 20 Mai fericirile Senatului, și ale camerei reprezentanților din motivul căsătoriei ducelui de Brabant cu Arhiducesa Maria. — Dotația ducelui vrea camera să o redice dela 200,000 franci la 500,000.

În Tirolul de către amezăzi s'a arătat bóla vitelor într'un grad mic, însă cu atâta mai tare se arată bóla, ce a prurptu lu meri, și la trandafir.

Reorganizarea administrațiunei cetatei Cracovia s'a pus în lucrare.

În Persia s'a născut o sectă religioasă nouă, a cărei auctore este un cutare mohamedan renegat Seic Babecă, carele negă adevărul coranului, și cunoște numai pe Dumnezeu, pe Moisi și pe Împăratul David.

Înălția Sea Arhiducele Albrehtu Guvernatoarele civile și militare în Ungaria s'a bolnăvit în inspecțiunea sea oficiose la Satmaru de vărsat micu, care nu se arată primejdios. Arhiducesa Hildegarde soția înaltului bolnavu, cum a auzit acesta tristă veste, îndată a alergat din Viena la Satmaru.

După Gazeta Timișorei Présfinția Sea nou sfințitul episcopu greco-resăritenu D. Samuilu Mașirevică a sosit în 25 Maiu după ameză la 6 ore în Timișoră, și a fost primitu cu mare pompă.

Franția.

P a r i s ũ 31 Maiu: În vreme ce „Independența belgică“ vede numai bursa apucată de frica resbelului, și se silește a liniști lumea diplomatică despre ținerea păcii, aducându de dovadă o scrisore a Contelui Neselrode către fiăsea, carea se află în Parisu, scrie „Gazeta de Colonia“ despre cea mai mare ațitare, ce domnește nu numai la bursă, ci în totu Parisulu.

La ambasada rusescă se zice, că principele Mencicof la sosirea sea în Odesa a aflatu porunca, ca de locu să procedă ofensivă asupra turcilor, decă nu aru fi potutu elu străbate cu pretensiunile sele. Mai de parte se zice că D. Ciselef se pregătește să părăsescă Parisulu, și dă necontentit să pricépă că împăratul seu nu va concede nimic din pretensiunile sele. În o depeșă ce aru fi ajunsu în zilele acesté dela Constantinopole se zice, cumcă Rusia este hotărâtă a răspunde cu tunuri la insolentea refusare a Porții și că aru fi adevăratu cumcă toți rușii, ce se află în Parisu aru fi căpătatū poruncă să plece de acolo, și că spre pregătirea lorū de plecare li s'a pusū unū terminū fôrte scurtu, Din altă parte se pune în gura D. Persini unū hotărăturiu cuvântu „Franția“ aru fi zisū elū „s'a deciaratū învederatū pentru susținerea independenței imperiului otomanicu, ce guvernulū împăratului Ludvicu Napoleone este hotărătū alū spigini cu tótă poterea, și decă celelalte gubernie ne vorū părăsi în treba acesta, e bine, atunci noi vomū ciema naționalitățile“ Despre plecarea flotei englezești din Malta nu azimū minicū apriatū, se vorbește însă că ea aru fi pornitū în 26, multū în 28 Maiu c. n. spre Dardanele. Nicī despre flota franțozescă nu se știe ceva adevăratū, după unele știri, ce au sositū la bursă, ea să fie și întratū în Dardanele.

Este adevăratū că D. Delacour aru fi trimisū admiralelui Susse fermanulū, care auctoriséză flota franțeză se trecă Dardanelele. — Scăderea artielorū de statū dintr'odată a causatū mari pagube. Atăta este numai spre odihna publică că între Franția și Anglia s'a restatornicitū buna înțelegere. Împărtășirele între Parisu și Londra sântū tare vie.

P a r i s ũ 1 Iuniu. „Monitorele“ publică tractatulū de sănătate între Franția, Sardinia, Portugalia, Turcia, și Toscana. Acesta s'a înceiatū pe 5 ani și pune pentru ciumă unū minimumū de 10 și unū macsimumū de 15 zile caracterină, pentru frigurile galbine unū minimumū de 5, și unū macsimumū de 7 zile; iară pentru coleră unū periodū de observațiune de 5 zile.

Ecspedițiunea asupra Cabiliiei mice a început, vreocâteva lovituri s'au făcut, și s'au aprins vreocâteva sate. Cabiliî caută a parlamenta.

Anglia.

L o n d u n ũ 30 Maiü c. n. Consiliul cabinetului de alaltăieri s'a ocupatü fără îndoială cu întrebarea orientale, elü a ținutü peste 3 ore, și la sfârșitulü lui séra la 6 ore a avutü ambasadorele turcescö D. Musurusü o convorbire cu Lordulü Clarendonü. De atunci a fostü mișcarea telegrafului între Londra și Parisü tare viă. Admiralele Ommaneî a fostü ciămatü în cea măi mare grabă din Plimutü la Londonü, și förte însemnătórie îndreptări să fie mersü și la Porțmutü. Din Malta auzimü cu datu din 24 M. c. n. cumcă flota admiralelui Dundas arü sta ca înțepenită la portulü din Viletta, însă arü aștepta în totü minutulü poruncă de plecare din Londonü prin Marsilia. „Morningpostü“ vorbește cu încredere despre o demonstrațiune anglo-franțozescă în Dardanele, totü așia se exprimă și alte gazete englezești, și vorbescü despre împretenirea Angliei cu Franția cu bucuriă, se zice că póte fi ca acésta înțelegere să fie numai de vreocâteva zile, însă nu măi este temeiu de a se îndoii despre ea.

L o n d u n ũ 31 Maiü. În casa de susü a îndreptatü Hordvic către ministrulü dinafară întrebarea: Óre căpătatü admiralele Dundas îndreptare de a grăbi călătoria sea spre Dardanele séü Constantinopole? decă s'arü fi făcutü acésta, atunci după calculațiunea lui la înpregiurări favorabilü arü fi potutü fălfăi stégurile Angliei în 10 Iuniü, adecă cu dóe zile măi nainte de cele rusești în Bosforü. Și fiindcă până acuma nicü o potere nu s'a pregătitü pentru scutința turciei, se vede scrisa a fi amenințătóriă și o învederată deciarățiune despre tendința stăpănirei arü aduce multü spre liniștia opiniunei publice. —

Clarendonü a fostü de părere, cumcă casa acuma tocmai așia ca și măi nainte va precunóște, că nu este cu cale să spună, ce feliü de îndreptare a datü în privința acésta. O asemenea întrebare în casa de giosü a aflatü totü asemenea respunsü.

„Morningpostü“ aprobéză reținere ministrilorü, și zice: că după deciarățiunea, ce s'a datü, cumcă stăpănirea este hotărătă a susțineia întregitatea turciei, arü fi numai o curiositate a ști ce îndreptare a căpătatü admiralele Dundas. Și acestü ziurnale repețește convingerea sea, că flota englezescă și cea franțozescă vorü plutü la olaltă în Dardanele, însă totü deodată adaoge și aceea că nu arü fi bine a ațița pe Rusia fără trebuință. „Heraldü“ din contră vede în denegarea ministrului a nu respunde la întrebarea ce i s'a pusü unü semnü reü, căci elü zice, că decă a căpătatü Dundas inviațiunea, ce arü mulțumü pe publicü, de ce să o măi retacă ? Bate tare la ocü tăcerea „Timesului“, elü nu vorbește minicü despre causa acésta dela plecarea lui Mencicof. —

Unele gazete scriu, cumcă mulți nu sântü pré aplecați a crede, că între Anglia și Franția arü fi o adeverată înțelegere cordiale și că rușii în Parisü dintr'o dată șiaü scimbatü tonulü. Eî deciară că pretensiunile lui Mencicof sântü vecie și se deducü cu totü dreptulü din convențiunile de măi nainte, care de nu se vorü primi'vorü produce cu totü dreptulü unü casü de resbelü. O bombardare a Constantinopolei din partea rusiei, zicü acesti fomni, nu arü fi așia fără potință, precum se crede.

Rusia.

Ună corespundinte de la granița Poloniei ală Gazetei universală scrie sub 26 Maiă următoriele: Într'adevărū tare bate la ocī, că zīurnaliī englezești și franțozești numai acuma începū a cunoște, cătū e de încurcată causa orientale și că dintr'acēsta se pōte naște o bătaiă. Noi ceī ce ne aflămū la granița împērăției rusești amū știutū încā de multū, că trebile altmintrea staū, de cum le descriēū gazetele apusene, mi zīurnaliī polonești, cariī sântū bine informați, aū spus'o de multū, că încurcările se facū totū mai seriose. Aci nu se mai îndoiēște nimene, care are puțină judecată politică, că Rusia ține timpulū de astăzi de potrivitū, spre a împlini misiunea sea la resăritū, și că nu are în cugetū, ca să lase fără de nicī unū folosū pregătirile, ce le a făcutū în tăcere cu atăta statorniciă. Ba ce e mai multū, se crede de securū, că Rusia mai bucurosū arū vedē o catastrofă, de cătū o împlinire a cererilorū ei din partea Turciei. Împeratulū Nicolaū este bărbatūū acela care'și cunoște bine ținta sea și o va ști ajunge; ce a cunoscutū mai întâiū Petru celū mare, și ce a croitū Catarina II cu succesū bunū, aceea Nicolaū cu bună sēmă va duce la desăvărșire. Rusia, cătū e ea de mare și de puternică, încā totū nu e întrégă, până cândū cele doue căi de apă, care condiționează poterea ei politică, se potū încide prin poterī străine. Pentru aceea țarulū va întrebuița tōte mizlōcele spre a'și întinde stăpānirea sea — mai curāndū orī mai târziū — preste Sundū, și încā și mai multū preste Bosforū și Dardanele. Cu bună sēmă din cause compānitorie s'a amānatū dețisiunea crisei până acum, și de aceea aū urmatū aci pregătiri și marșuri de trupe, aci repaosū de arme și stare pe locū, fără se fie potutū cineva cunoște, de ce? Greciī din Constantinopole și din cealaltă Turciă sântū tare încredințați, că nu mai este departe timpulū, unde semiluna la S. Sofia va face locū crucei; aci cu bună sēmă o profețiă veciă bine cunoscută a monahului Agatangeliū jōcă o rolă, căci Rușiī nu vorū ca să trecă numai așia fanatismulū celū înflăcărātū alū Grecilorū.

Dară e și vremea odată, ca să înceteze o stăpānire varvară, care cu mână sălbatică domnește peste 10—12 miliōne de creștinī, și pre care o susține numai zelotipia cea politică a poterilorū europene. Dēcā Nicolaū va întreprinde și va duce la deplinire opulū celū mare, atuncī elū își va agonisi în istoriă o faptă mare, care i va face numele nemuritorū. — Încetarea pregătirilorū de resbelū în Polonia n'a ținutū multū; mișcările de trupe aū începutū de multū iarășī. Se crede că Principele Pascievici va merge cătū de curāndū la armata dela miazăzi.

Unū altū corespundinte își pune și deslégă întrebarea: ce voește să dobāndescă Rusia prin protectoratulū cerutū asupra creștinilorū de relegea gr. resăritenă din Turcia?

Împeratulū Nicolaū nu voește prin acēsta să capete o supremațiă preste biserica ortodocsă din Turcia, cum are bunăoră Papa asupra bisericei rom. catolice. La așia ceva vezibine, că nu c'arū învoi nicī singuri Patriarșiī. Ci Rusia vrea numai, ca Sultanulū să întărăscă de nou drepturile și neatārnarea, ce o aū fostū căpātātū biserica dela Sultanulū Mahomed II., și dela alțiī, și să garanteze susținerea și păzirea acestorū drepturi prin tractatū înceiatū cu Rusia, care, cândū s'arū călca acelū tractatū, să aibă dreptū de a apăra întregitatea lui. Cumcă așia ceva voiescū și dorescū și Greciī, nu încape nicī o îndoială.

Turcia.

Principele Mencicof a luat gios cu plecarea sea din Constantinopole nu numai stégul, ci și pajurea împerătésă depe otelul ruscă, care a făcută o adăncă apăsare în Stambul, și a tăiată comerțul dint'odată. Într'aceea consultările ministrilor turcești cu ambasadorii poterilor străine, și ale acestor între sine țină într'una, și pórtă se pare a fi pregătită pentru o deciarățiune de resbel, se vorbește că ară fidenumiți trei comandăți pentru Rumelia și Serbia, și trei pentru celelalte provincie subt suprema comandă alu Mehmes Ali, măi departe se spune că 40,000 feciori vină pe corabie din Egiptă la Siria, și trupele din Asia voră păși către granița rusă. În Turcia europénă se zice a fi ocupată stăpânirea turcésă cu redicarea și așezarea unei armate de 100,000 pentru deosebite trupe. Treizeci din cei măi bogați Pași și Beș s'au îmbiată de voie bună să redice voluntari pe spesele lor. În modulă acestă din urmă se pare că se voră căștiga cu securitate 60,000 de ostași. Ulemanii cu capul lor în frunte s'au arătată Sultanul, ca să'i deciare, că ei vreă să dea la celă din teiă semnală 80,000 voinici tineri. Din Arabia și Persia vină deputați cu adrese de asemenea felu. După știri secure să se fie deciarat și Șahul Persiei, care este prin purtarea principelă Dolgoruci tare vătămată, cumcă va da ajutoriă spre resbelul sfânt.

Subtă astfelu de relațiuni nu póte fi fără interesă așezarea statulă presente ală poterilor turcești de bătaie. După „Imparțialele din Smirna“ armata activă ară consta din 160,000 feciori cu 2000 tunuri de bătaie, reserva din 150,000, Contingentele din Egiptă și alte provincie baremă din 110,000, așia cătă armata turcésă cu cele 60,000 trupe neregulate se sue pân'la 480,000. Flota constă din 16 corabie de linie, 14 fregate, 12 corvete, și 20 Briguri. Marina pe vapóre constă din 18 vapore cu putere de 3700 cai, la care se adnumeră și 16 vapóre negoțitorești, care încă se potă arma.

Elita negoțitorilor grecești părăsește cu averea loră Constantinopólea, precum se zice la dorința ambasadorelui, ca să se desbarce la Odesa. Se vorbește că poporulă adevă greci ară amenința cu cuțite, crezândă că stăpânirea va duce garnisonulă din Constantinopole în câmpulă cătăliei, și așia totă ce va remănea în dărăptă va fi fără scutință și grațiă în măna grecilor (?) însă e speranță că garnisonulă se va măi întări prin o flotă streină.

Însă până cândă ziurnali englezești și franțozești așteptă întrarea unei flote anglo-franțuzești în Dardanele fără încungiurare, și până cândă însemnătória tăcere a ministrilor britanici la întrebări asupra acesteie cause nu se póte privi fără opresiune de peptă, aduce „Ziurnalele Deba“ din 1 Iuniu c. n. ună articulă, în care elă din datele fapte trage urmarea, cumcă după cuprinderea lucrulă din partea Rusiei, nu ară poté fi nici decum ună casă de resbel, acéstă urmare se razimă pe următóriele giurstări:

Misiunea principelă Mencicof la Constantinopole și tendința ei a fostă împărtășită poterilor mări accidentală ale Europei încă în decursulă lunei lui Fevruariu. În 28 Fevruariu c. n. a ajunsă principele Mencicof în Constantinopole. În 10 Marțiu a avută întâia audiențiă la Sultanulă. La 16 Marțiu a predată ministrulă din afară întâia notă a sea, ce se privește de punctulă cardinale ală tuturoră negoțiațiunelor. Cuprinsulă adeverată ală acesteie arti se întorce pe lângă următóriele puncte:

În 10 Fevruariu a primitu Țarul de la Sultanul o scrisore cu împărtășire, cumcă întrebarea S. mormântu aru fi deslegată cu îndestulirea tuturor părților. Acelei diciașăi urmă unu hatișerif și unu fermanu, care prin determinațiunile sele a alinatu mai cu totul grigea Curții din S. Petersburgu în privința grecilor ortodocși, și a privilegiilor bisericeșii patriarhalii din Ierusalim. Gubernul rusesc își pășă reservațiunea la ele cu cererea, ca pașă din Ierusalim să se încunoștiințeze despre acesta. La reservațiunea rusescă urmă din partea turcescă cea mai promptă apromisiune. Într'aceea se păru cabinetul rusesc că pórta aru fi retăcutu ceva, ce ea a fostu concesu creștinilor apusenii. Întrebările despre acesta au remasă fără mulțămire. În Ierusalim zicéu dregătoriile a nu ști nimic de hatișerif și de fermanu, la care se provoca gubernul rusesc în numele bisericeșii resăritene. Țarul ca creștinu resăritenu și ca capu încoronatu se află prin acesta în convingerea sea ca și în dreptul se vătămatu. Elu dară ceru ca să se facă pași cuvinișoi, și înbie pe pórta cu ajutoriu ca să pótă învige greutățile, ce le aru întimpina. Și ca să întemeieze relațiunile cere elu unu tractatu serbătoreșcu, care să încidă ușia în viitori volnicieșii dregătoriilor turcesșii. Cererile nu sântu de natură politică, și nu aru aduce altor confesiuni nici o scădere, ci aru pășă numai vecile acuișii ale bisericeșii greceșii.

Cererile bisericeșii sântu dela pórta aplacitate, însă ea refusă a face conveniune de statu asupra lor. Acesta însă este punctul, pe lângă care pururea se învârtesc negoțiațiunile începându dela întâia notă până la ultimatul lui Mencicof.

După representarea acesta alui „Deba“ nu s'aru fi escatú neînțelegera atăta pentru concesii, ci numai pentru forma întemeierii lor, și aci de bună sémă nu aru fi temei de dreptu populare spre resbelu, și nici unu pretecestu învederatu.

„Observatorul triestin“ se scrie din Damascu cu datu din 9 Maiu. c. n. cumcă Emirú-Saad-din, care la cererea Consulelui englezescu este scosu din postu și rânduitu la Constantinopole, ca aci să se desvinue asupra espresiunelor vătămătorie, ce le a aruncatu asupra reginei Angliei, aru fi fugitu în consulatul franțozescu, și că acesta l'aru fi luat sub protecțiunea sea, cu aceea deciașăiune că elu nu va lăsa să mérgă Emirul la Constantinopole, ci va cere ca vina, seú nevina lui să se cerceteze acolo în Damascu. Portarea consulelui franțozescu față cu colegii seii a făcutu unu zgomotu mare, și se privește ca o neascultare a poruncelor înaltei porții.

Cursul banilor la Viena în 5. Iuniu. Calend. nou.

Aurul		113 ³ / ₈
Argintul		108 ³ / ₈
